

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК 330.341.2
JEL: E23, M11, N5, O31

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сухоставець Андрій Іванович

кандидат економічних наук доцент

Сумський національний аграрний університет (м. Суми, Україна)

ORCID: 0000-0002-4101-4105

andrii.sukhostavets@snau.edu.ua

У статті досліджено інноваційний розвиток, стан наукових досліджень, визначено інноваційну позицію України в порівнянні з іншими країнами світу, проаналізовано ефективність інноваційної діяльності, проведено оцінку ефективності інноваційної діяльності підприємств за сферами діяльності та видами інновацій. Обґрунтовано, що інноваційний розвиток підприємств – це здатність визначати реальний вектор економічного розвитку, пріоритетні напрямки, оптимізацію витрат, перспективи поліпшення ринкової ситуації, поліпшення якості продукції, забезпечення конкурентоспроможності, а отже, розвиток підприємництва. Дослідженнями доведено, що кількість працівників задіяних в науково-дослідній роботі у сільському господарстві, лісовому та рибному господарстві зменшилася в три рази а питома вага працівників за напрямом сільське господарство склала в 2019 році тільки 0,13 відсотка. Аналіз показує на збільшення частки витрат на інновації в ВВП таких країн як Німеччина на 3,13 відсотка; Іспанія на 1,24 відсотка; Польща на 1,21 відсоток. В Україні ці показники найнижчі в порівнянні з країнами Європейського Союзу. Визначено, що існують негативні тенденції щодо частки витрат на виконання наукових розробок. Висунуто припущення щодо інертності підприємств, особливо малих, щодо впровадження інновацій. Доведено, що для активізації процесів всередині підприємств необхідно враховувати такі факти як послідовність та взаємозв'язок інновацій на різних стадіях виробничого циклу, інтеграцію підприємств для створення та впровадження інновацій, економічний інтерес до впровадження інновацій учасниками, екологічні та соціальні результати інновацій. Визначено, що пріоритетом вкладення коштів в наукові розробки є біоекономіка та циркулярна економіка в аграрному секторі.

Ключові слова: підприємництво, інновації, інноваційний розвиток, підприємницька діяльність, аграрний сектор, розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.1.4>

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інноваційний розвиток відіграє одну з важливих ролей в державотворенні та поступовому нарощуванню економічного потенціалу. Держава, як один із базових суб'єктів інноваційної діяльності, в своїй діяльності сприяє забезпеченню впровадження інновацій у підприємницьку діяльність чим зміцнює національну економіку в цілому.

Сьогодні динаміка розвитку та економічне зростання представлена країнами, державна політика яких базується на інноваційній моделі розвитку, яка по суті вимагає виробництва найсучасніших технологій на основі нових досягнень, розробки високотехнологічних продуктів, активних технічних і технологічних винаходів та корисних моделей в різних галузях народного господарства. Наприклад енергозбереження, вдосконалення системи управління фінансовими ринками, оптимізація системи освіти, охорони здоров'я, вирішення екологічних проблем, реалізація політики збереження ресурсів, створення технологічних парків, технологічних міст, біоекономіки та циркулярної економіки.

Розвинені країни спостерігають зменшення обсягів виробництва традиційних галузей промисловості. Тому, на сьогодні, наука стає головним джерелом інновацій і невід'ємною частиною економічних процесів у світі,

галузях народного господарства, підприємствах, малому бізнесі та інше. В індустріальних країнах поступово розвивається інтенсивний перехід в напрямку інноваційного типу розвитку, а саме від експорту капіталу до трансферу технологій.

Виходячи з вищенаведеного, на нашу думку, держава повинна створювати сприятливе середовище для розвитку інноваційних процесів, які встановлюють цивілізовані ринкові відносини у сфері інтелектуальної власності, концентрацію фінансових ресурсів на пріоритетних сферах науково-технічного розвитку. Важливим також є створення певних організаційно-правових умов для інноваційного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика інноваційного розвитку постійно є питанням, яке викликає увагу та наукові дискусії в науковому світі. Значний вклад у дослідження питань інноваційного розвитку підприємств внесли такі вітчизняні вчені: В.А. Гросул (Гросул В.А., 2010), І. А. Павленко (Павленко І.А., 2007), А.В. Ключник (Ключник А.В., 2008), Є.І. Масленнікова (Масленнікова Є.І., 2016), Г.І. Мерніков (Мерніков Г.І., 2011), О.П. Славкова (Славкова О.П., 2009, Славкова О.П., 2017), М. Ніроока (Nirooka M., 2006), P. Carlota (Carlota P., 2002) та інших дослідників.

Аналіз праць науковців показує, що незважаючи на достатньо велику кількість публікацій залишаються не вирішеними питання інноваційного розвитку агропромислового сектору та його вплив на підприємництво в аграрній сфері.

Формування цілей статті. Метою написання даної статті є аналіз сучасного стану інноваційного забезпечення підприємництва, інфраструктури розвитку інновацій, визначення проблем, що стоять перед підприємцями та окреслення пропозицій щодо їх вирішення.

Методи дослідження. При проведенні дослідження нами були використані наступні методи дослідження: ситуаційний підхід на етапі визначення понятійного апарату інноваційної діяльності та підприємництва, готовності підприємств до впровадження інновацій; метод порівняння при аналізі інноваційного потенціалу країни, графічного моделювання при побудові гістограм та узагальнення при формулюванні висновків проведеного дослідження.

Результати дослідження. Дослідження питань щодо підвищення ефективності підприємництва на основі інноваційних факторів постійно знаходяться під пильною увагою науковців та практиків. В даний час економічну систему України не можна вважати повністю конкурентоспроможною, тому вона, в першу чергу, вимагає значної якісної перебудови. Ми вважаємо, що однією з центральних національних стратегій повинно стати підвищення глобальної конкурентоспроможності країни на основі інноваційних факторів. Водночас основним вектором розвитку української економіки є передусім забезпечення того, щоб інновації зробили значний внесок у розширене інтенсивне зростання, впливаючи тим самим на економічну стабільність та прогрес у розвитку підприємництва. Найбільший інтерес в наукових дослідженнях представляє інноваційний механізм з точки зору його впливу на стале економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності української економіки та розвитку підприємництва. Ми вважаємо, що розвиток багатофункціональних інноваційних механізмів економічного управління та встановлення кількісних та якісних зв'язків між інноваціями, економічним зростанням та розвитком підприємництва мають реальне значення.

Розвиток науки і техніки визначає як динаміку економічного зростання, та рівень конкурентоспроможності держави у світовій спільноті. На жаль, Україна на даний час не займає передових позицій: її частка на світовому ринку наукомісткої продукції становить близько 0,3%, а інноваційної – менше 5% від загального обсягу промислового виробництва (Ключник А.В., 2008). Для прикладу у розвинених країнах світу завдяки впровадженню нових технологій темпи зростання ВВП становлять 60-90%, тоді як в Україні менше одного відсотка. Хоча за кількістю вчених Україна входить до десятки країн світу (Гросул В.А., 2010). Характеризуючи інноваційну модель необхідно відмітити, що вона містить п'ять елементів: система, що генерує інновації – має створити умови; система формування інтелектуального капіталу; система комерціалізації інновацій – у нас багато нововведень, але немає умов для їх маркетингу та впрова-

дження; система використання або безпосереднього впровадження інновацій, не тільки закордонних, а переважно вітчизняних; система державного регулювання інноваційного розвитку економіки (Павленко І.А., 2007).

Вивчаючи літературні джерела необхідно звернути увагу на визначення мети інноваційного розвитку так Мерніков Г.І. вважає, що основною метою інноваційного розвитку є досягнення максимального економічного впливу реалізованих та трансформованих підрозділів у продукт винаходу чи ідею. Хоча, інтелект та знання є єдиним відновлюваним ресурсом та одним з головних резервів розвитку країни. На жаль на сьогодні немає внутрішньої потреби в розвідці та нових знаннях у зв'язку з недостатньою інфраструктурою для задоволення цієї потреби, незважаючи на те, що в країні є кваліфікований персонал і наукові кадри, які недостатньо використовуються (Мерніков Г.І., 2011).

Вивчення цих питань особливо важливо, оскільки важко розробити ефективні управлінські рішення в галузі інноваційних стратегій на будь-якому рівні економічної системи без чіткого бачення впливу інновацій на ключові економічні результати. Як відомо існує взаємозв'язок між інноваціями, економічним зростанням та розвитком підприємництва. Емпіричні дослідження впливу інновацій на економічне зростання окремих науковців дають суперечливі результати внаслідок мінливості та складності вимірювання показників, що використовуються для оцінки інноваційної діяльності (Hirooka M., 2006; Carloti P., 2002).

Ми вважаємо, що швидкість вступу України до сучасної траєкторії інноваційного розвитку залежить, перш за все, від збереження потенціалу науково-дослідних інститутів, оскільки вони відіграють важливу роль у процесі розвитку інновацій. Тому витрати на науку є важливими з точки зору сприяння інноваційного розвитку. Аналіз кількості організацій, які здійснювали науково-дослідні роботи за секторами діяльності показує, що загальна кількість таких організацій зменшилася на 27,1 відсоток, в тому числі у підприємницькому секторі на 33%, державному секторі на 20,6%, секторі вищої освіти на 25,3 відсотка, а в приватному секторі на початок 2020 року не було ні одної організації, яка б здійснювала науково-дослідну діяльність (таблиця 1).

Викликає занепокоєння факт, що кількість дослідників, які задіяні у виконанні науково-дослідних робіт у 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 15012 осіб, в тому числі 8271 особа дослідників, 1674 особи техніків та 5067 допоміжного персоналу (таблиця 2). Аналізуючи кількість працівників задіяних в науково-дослідній роботі необхідно відмітити, що у сільському господарстві, лісовому та рибному господарстві кількість працівників зменшилася в три рази, в тому числі дослідників на 101 особу, техніків на 57 осіб та допоміжного персоналу на 50 осіб. Питома вага працівників за напрямом сільське господарство складало в 2017 році 0,33 відсотка, а в 2019 році тільки 0,13 відсотків, що на 0,2 п. в. менше. Це негативні тенденції впливають на розвиток підприємництва в аграрній сфері.

Таблиця 1 – Кількість організацій, які здійснювали НДР, за секторами діяльності

Найменування показника	2010 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. у % до 2010 р.
Усього	1303	963	950	950	72,9
підприємницький сектор	610	376	351	409	67,0
державний сектор	514	441	457	408	79,4
сектор вищої освіти	178	146	142	133	74,7
приватний неприбутковий сектор	1	0	0	0	0,0

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 2 – Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР, за видами економічної діяльності, осіб

Найменування показника	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. до 2017 р. (+/-)
Усього, в тому числі	94274	88128	79262	-15012
– дослідники	59392	57630	51121	-8271
– техніки	9144	8553	7470	-1674
– допоміжний персонал	25738	21945	20671	-5067
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство, в тому числі:	314	332	106	-208
– дослідники	136	156	35	-101
– техніки	65	61	8	-57
– допоміжний персонал	113	115	63	-50
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство у % до загальної кількості	0,33	0,38	0,13	-0,20 п.в.

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 3 – Кількість організацій, які здійснювали НДР, за видами економічної діяльності (вибрані дані), одиниць

Найменування показника	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. до 2017 р. (%)
Усього, у т.ч.	963	950	950	98,7
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	14	15	7	50,0
Переробна промисловість	50	46	19	38,0
Професійна, наукова та технічна діяльність	687	687	773	112,5
Освіта	152	146	134	88,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	16	16	1	6,3

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Кількість організацій, що здійснювали науково-дослідні роботи за видами економічної діяльності вказує на їх невелике зменшення або на 13 організацій чи на 1,3 відсотка (таблиця 3). Але в загальній кількості за видами діяльності наприклад сільське, лісове та рибне господарство втратило 50 відсотків організацій або 7 одиниць; переробна промисловість втратила 31 організацію або 62 відсотки; професійна, наукова та технічна діяльність навпаки додала 86 організацій або 12,5 відсотка; необхідно відмітити, що відбулося зменшення також по напрямку освіта на 18 організацій або на 11,8 відсотків. Найбільше занепокоєння викликає охорона здоров'я та надання соціальної допомоги а саме з 16 організацій залишилася одна та зменшення відбулося на 93,7 відсотка. Це результати проведених реформ в системі науки та освіти, яке передбачає реформування закладів та організацій і переведення їх на нову систему фінансування.

Негативним фактором є те, що віковий склад дослідників, які задіяні в науково-дослідній роботі має стійку тенденцію до старіння, а саме 20,2% складають особи,

які досягли віку 65 років і старше, а також, якщо рахувати в загальній кількості осіб старше 50 років, то кількість таких науковців складало в 2019 році 48,6 відсотків. Тому зусилля держави необхідно направити на підтримку не тільки самих інновацій, а й персоналу та залучення молодих дослідників у освітні та наукові установи (рисунок 1).

Витрати на виконання НДР у 2019 році склали 17254,6 млн. грн., що в два рази більше ніж в 2010 році, при цьому коштів бюджету було виділено 84,4 відсотка більше, власних коштів в 2,2 рази більше, коштів організацій державного сектору більше в три рази; коштів організацій підприємницького сектору в 3,26 рази; коштів організацій сектору вищої освіти було виділено на 22 відсотка менше; коштів приватних некомерційних організацій в 2019 р. виділено 14,7 млн. грн., що на 50,7 відсотка більше ніж в 2017 році. З іноземних джерел виділено на 84,3 відсотка більше, а також з інших джерел більше на 75,4 відсотка. Розглядаючи питому вагу в структурі джерел фінансування необхідно відмітити, що найбільше було виділено коштів з державного бюджету – 38,97 від-

сотка, кошти організацій підприємницького сектора дорівнювали 23,39 відсотка. Найменшу питому вагу склали кошти організацій сектору вищої освіти – 0,02 відсотка та кошти приватних некомерційних організацій – 0,08 відсотка (таблиця 4).

Витрати на виконання науково-дослідних робіт з 2010 року постійно зростали, хоча в 2014 році в порівнянні з 2013 роком вони зменшилися, що на нашу думку пов'язано зі зміною методології статистичних обстежень (почали отримувати інформацію без тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської області). Найбільшу питому вагу у відсотках до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок займають за період дослідження науково-технічні (експериментальні) розробки в середньому 55,1 відсоток. Негативною тенденцією є змен-

шення частки витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП з 0,75% до 0,43% (таблиця 5).

Витрати на виконання науково-дослідних робіт за галузями наук показує, що якщо загалом по державі обсяг витрат на НДР збільшилася на 29%, у підприємницькому секторі на 31,3 відсотка, а в секторі вищої освіти на 8,9 відсотка. По галузі сільськогосподарських наук збільшення відбулося на 17,2 відсотка, в секторі вищої освіти на 11,9 відсотка, а в підприємницькому секторі на 4,1 відсотка (таблиця 6). Вирізняється між собою і питома вага секторів. Так по Україні підприємницький сектор склав 59,3 відсотка на відміну від сільськогосподарських наук де цей показник дорівнює 8,5 відсотка. Державний сектор по Україні займає 34,6 відсотка тоді як в сільському господарстві – 84,4 відсотка. Данні по сектору вищої освіти практично ідентичні.

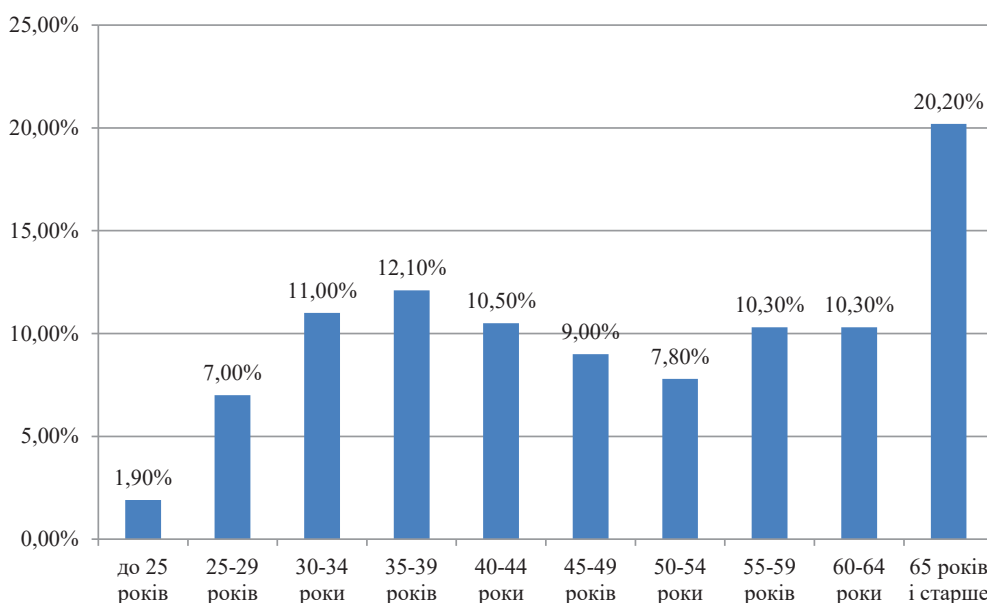

Рисунок 1. Кількість дослідників, задіяних у виконанні НДР, за віком у 2019 році, %

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 4 – Витрати на виконання НДР за джерелами фінансування, млн грн

Найменування показника	2010 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	питома вага витрат на виконання НДР 2019 р.	2019 р. до 2017 р. (%)
Усього	8107,1	13379,3	16773,7	17254,6	100,00	212,8
кошти бюджету	3647,4	4896,4	6222,7	6724,7	38,97	184,4
з них державного бюджету	3603,3	4740,1	6020,9	6603,9	38,27	183,3
власні кошти	795,6	1340,8	1610,0	1725,1	10,00	216,8
кошти організацій державного сектору	264,9	718,7	1141,6	798,6	4,63	301,5
кошти організацій підприємницького сектору	1237,7	3007,8	3947,4	4035,7	23,39	326,1
кошти організацій сектору вищої освіти	4,8	8,9	6,8	3,7	0,02	78,0
кошти приватних некомерційних організацій	9,7	2,8	21,3	14,7	0,08	150,7
кошти іноземних джерел	2092,3	3262,8	3642,6	3856,2	22,35	184,3
кошти інших джерел	54,7	141,1	181,4	96,0	0,56	175,4

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 5 – Витрати на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт за 2010–2019 роки

Найменування показника	Витрати на виконання наукових досліджень і розробок – усього, млн.грн	У тому числі на виконання (у % до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок)			Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, %
		фундаментальних наукових досліджень	прикладних наукових досліджень	науково-технічних (експериментальних) розробок	
2010 ¹	8107,1	26,8	19,6	53,6	0,75
2011 ¹	8513,4	25,9	21,3	52,8	0,65
2012 ¹	9419,9	27,8	21,5	50,7	0,67
2013 ¹	10248,5	26,3	20,1	53,6	0,70
2014 ^{1,2}	9487,5	25,9	19,8	54,3	0,60
2015 ^{1,2}	11003,6	22,4	17,8	59,8	0,55
2016 ²	11530,7	19,3	22,2	58,5	0,48
2017 ²	13379,3	21,9	23,6	54,5	0,45
2018 ²	16773,7	22,4	21,3	56,3	0,47
2019 ²	17254,6	21,7	21,1	57,2	0,43

¹ Дані за 2010-2015 роки перераховано без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг

² Дані за 2014-2019 роки наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 6 – Витрати на виконання НДР за галузями наук за секторами діяльності (вибрані дані), тис. грн

	Усього	У тому числі		
		підприємницький сектор	державний сектор	сектор вищої освіти
Усього Україна				
2017 р.	13379292,4	7788641,7	4614846,4	975804,3
2018 р.	16773724,5	9807756	5845805,3	1120163,2
2019 р.	17254629,7	10225434,1	5972447,2	1056748,4
	100,0 %	59,3 %	34,6 %	6,1 %
2019 р. у % до 2017 р.	129,0	131,3	129,4	108,3
Сільськогосподарські науки				
2017 р.	821950,1	78265,1	682342,4	61342,6
2018 р.	975952	78417,6	825730,3	71804,1
2019 р.	963268,2	81498,8	813114,8	68654,6
	100,0 %	8,5 %	84,4 %	7,1 %
2019 р. у % до 2017 р.	117,2	104,1	119,2	111,9

Джерело: побудовано автором за даними: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Таблиця 7 – Частка витрат на виконання НДР у ВВП (дані по окремих країнах), (%)

Найменування показника	2010 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2010 р. (+/-)
ЄС 28	1,92	2,04	2,08	2,12	0,2
Болгарія	0,57	0,77	0,74	0,76	0,19
Естонія	1,57	1,25	1,28	1,4	-0,17
Іспанія	1,36	1,19	1,21	1,24	-0,12
Латвія	0,61	0,44	0,51	0,64	0,03
Литва	0,79	0,84	0,9	0,94	0,15
Німеччина	2,73	2,94	3,07	3,13	0,4
Польща	0,72	0,96	1,03	1,21	0,49
Румунія	0,46	0,48	0,5	0,5	0,04
Україна	0,75	0,48	0,45	0,47	-0,28

Джерело: Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. 2019. 99 с.

Science and technology. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/science-technology-innovation/data/database/>

Важливим показником інноваційного розвитку є частина витрат на виконання науково-дослідних робіт. Аналіз показує, що в таких країнах як Естонія, Іспанія та Україна відбулося зменшення частки науково-дослідних робіт в ВВП, інші країни постійно

нарощують цей показник. Наприклад Німеччина на 3,13 відсотка; Іспанія – 1,24 відсотка; Польща – 1,21 відсотка. Що стосується України, то вищезазначені показники найнижчі в порівнянні з країнами Європейського Союзу.

Враховуючи негативні тенденції щодо частки витрат на виконання наукових розробок необхідно відмітити також інертність підприємців, особливо малих, щодо впровадження інновацій. Для активізації процесів всередині підприємств необхідно враховувати такі факти як послідовність та взаємозв'язок інновацій на різних стадіях виробничого циклу, інтеграцію підприємств для створення та впровадження інновацій, економічний інтерес до впровадження інновацій учасниками, екологічні та соціальні результати інновації. Ми вважаємо, що пріоритетом вкладення коштів в розробку є біоекономіка та циркулярна економіка в аграрному секторі.

Висновки. Підсумовуючи наші дослідження необхідно відмітити, що показники інноваційного розвитку України

показують на негативні тенденції як в цілому по країні так і по галузі сільського господарства. Ми вважаємо, що для покращення ситуації, яка склалася необхідно в першу чергу удосконалення законодавчої бази з питань використання та захисту прав інтелектуальної власності, виділення державних коштів на розробку та впровадження ефективних інновацій підприємствами аграрного сектору, покращення інституційного середовища, стимулювання виробництву наукомісткої, інноваційної продукції для забезпечення задоволення потреб сільськогосподарського виробництва. Всі ці заходи будуть сприяти розвитку інноваційного підприємництва. Подальші дослідження ми пов'язуємо з розробкою окремих заходів щодо розвитку аграрного підприємництва на інноваційні основи.

Список використаної літератури:

1. Carlota P. (2002) *Technological Revolutions and Financial Capital: The Dynamics of Bubbles and Golden Ages*. Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, Inc. 198 p.
2. Duginets G.V. (2017) Added value as a criterion for the efficiency of global production chains. *The mechanism of economic regulation*. № 1, pp. 29–36.
3. Grosul V.A. (2010) Problems of innovation activity in Ukraine. *Bulletin of the International Nobel Economic Forum*. № 1 (3). Т. 1. pp. 76–82.
4. Hirooka M. (2006) *Innovation Dynamism and Economic Growth. A Nonlinear Perspective*. Cheltenham, UK. Northampton, MA: Edward Elgar, 426 p.
5. *Innovative economy: theoretical and practical aspects: monograph* (2016) Vol. 1 / for ed. Y.I. Maslennikov. Kherson: Green D.S., 854 p.
6. Klyuchnik A.V., Babenko M.D. (2008) Organizational and economic support of attraction of foreign investments in agrarian sector of economy of the Nikolaev area. *Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Coast*, № 1, pp. 31–37.
7. Mernikov G.I. (2011) Modernization of Ukraine and the experience of China. *Strategic priorities*. № 3 (20), pp. 137–145.
8. Pavlenko I.A. (2007) *Innovative Entrepreneurship in the Transformational Economy of Ukraine: Monograph*. Kyiv: KNEU, 248 p.
9. Schumpeter J.A. (1939) *Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process*. New York Toronto London: McGraw-Hill Book Company. 385 p.
10. Slavkova O.P. (2009) Innovation as a factor in rural development. *Bulletin of KhNAU*. № 14, pp. 80–84.
11. Slavkova O.P., Kalachevskaya L.I. (2017) Innovative development of rural areas and economic security. Management of the innovative component of economic security: a monograph: in 4 volumes / ed. O.V. Prokopenko (Editor-in-Chief), V.Y. Shkola, V.O. Shcherbachenko. Т. IV : Development and validation of new methods for assessing global and local challenges in the system of social and environmental security of the territory. Sumy: Tritoriya, pp. 171–181.

Andrii Sukhostavets, PhD, Associate Professor, Sumy National Agrarian University (Sumy, Ukraine)

INNOVATIVE POTENTIAL OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT

Based on the results, the study confirmed the importance of providing housing for the population as a multifunctional element of the management system, which has a multiplier effect on access to other components, such as education, employment, leisure, etc. It should be noted separately that the need for housing affects the development of construction, including the production of building materials and building structures, as well as interacts with the banking sector and the financial sector of the country. In the context of the analysis of legal and regulatory support, the priority of the development of housing construction and the provision of quality housing to the population was confirmed. Regulations in the direction of public administration are thorough and aimed at achieving qualitative results of implementation. The analysis of programs to support the provision of housing to all segments of the population operating within the framework of the implementation of the state housing policy showed the activity of government representatives to search for directions and ways to realize the rights of citizens of Ukraine to housing, but on the other hand, it is now more declarative in nature, because there is no stability in increasing the amount of funding and there are constant transformations regarding the conditions of participation.

The importance of developing a mechanism for the construction of housing of economic class at the expense of various budgets (state, local and other sources) to provide preferential categories of the population has been proved. The importance of the development of the rental market, which today is represented exclusively by private owners and in most cases is in the shadow economy, has been confirmed. In addition, it is determined that this direction is very important for the sphere of economic relations, because with affordable rental housing, labor mobility increases and accordingly forms the ground for reducing unemployment. It is determined that the growth of construction and support for the development of the construction industry will also have positive effects on the development of the financial and banking sectors, achieving stabilization of the cost of housing in the real estate market.

Key words: housing, market, development, housing construction, housing market.

Дата надходження до редакції: 17.01.2021 р.